

Revisionsrapport

Samverkan och insatser mot arbetslöshet

Melleruds kommun

Peter Aschberg

December 2015

Innehåll

1.	Sammanfattande bedömning	2
2.	Inledning.....	5
2.1.	Bakgrund	5
2.2.	Syfte och revisionsfrågor	5
3.	Iakttagelser och bedömningar.....	6
3.1.	Mål, riktlinjer och rutiner för AME.....	6
3.1.1.	Iakttagelser.....	6
3.1.2.	Bedömning	7
3.2.	Organisationen är anpassad till sitt uppdrag.....	7
3.2.1.	Iakttagelser.....	7
3.2.2.	Bedömning	8
3.3.	Behovsgrundade arbetsmarknadsinsatser	8
3.3.1.	Iakttagelser.....	8
3.3.2.	Bedömning	9
3.4.	Samverkan med Arbetsförmedlingen.....	10
3.4.1.	Iakttagelser.....	10
3.4.2.	Bedömning	11
3.5.	Möjligheten till EU-medel nyttjas i olika projekt.....	11
3.5.1.	Iakttagelser.....	11
3.5.2.	Bedömning	11
3.6.	Uppföljning, utvärdering och återrapportering	11
3.6.1.	Iakttagelser.....	11
3.6.2.	Bedömning	12
3.7.	Intern kontroll	12
3.7.1.	Iakttagelser.....	12
3.7.2.	Bedömning	12
3.8.	Fördelningen av att statliga bidrag	13
3.8.1.	Iakttagelser.....	13
3.8.2.	Bedömning	14

1. *Sammanfattande bedömning*

Framgångsrika åtgärder i arbetet mot arbetslösheten ger de arbetssökande möjligheter till en meningsfull sysselsättning i form av t.ex. utbildning, praktik eller arbete, samtidigt som kommunens kostnader för försörjningsstöd kan minska. För att lyckas med sin uppgift behöver ansvarig nämnd samarbeta bl.a. både internt med andra nämnder samt externt med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, näringslivet m.fl.

De förtroendevalda revisorerna i Melleruds kommun har i sin riskanalys funnit skäl att granska kommunens arbete med att hjälpa arbetssökande in på arbetsmarknaden och till arbete. Vår revisionella bedömningar och vårt svar på revisionsfrågorna följer nedan:

- Vår bedömning är att kommunstyrelsen inte helt bedriver en ändamålsenlig verksamhet avseende insatser mot arbetslösheten.
- Vi bedömer att kommunstyrelsen interna kontroll av dessa verksamheter inte är tillräcklig.

Vårt svar på revisionsfrågorna tydliggörs i de kontrollmål som berörts i granskningen och som kortfattat presenteras nedan och i sin helhet under respektive kontrollmål i rapporten.

Kontrollmål 1: Det finns tydliga mål, riktlinjer och rutiner för arbetsmarknadsenhetens verksamhet. Vår bedömning är att kontrollmålet delvis är uppfyllt.

Vi kan konstatera att kommunstyrelsens "handlingsplan för kommunens integrationsarbete" anger tydlig inriktning och styrning på övergripande nivå när det gäller integrationsarbetet.

Det finns, enligt uppgift, mål i AME:s uppdragsbeskrivning men dessa framgår inte i budget eller någon verksamhetsplan. Det är positivt att kommunstyrelsen enligt uppgift tagit beslut om att det ska tas fram ett arbetsmarknadspolitiskt program, vilket bör ge tydligare styrning för arbetsmarknadsenhetens verksamhet. Vi bedömer att det finns etablerade arbetssätt inom AME som dock inte finns dokumenterat i riktlinjer och rutinbeskrivningar i tillräcklig utsträckning.

Kontrollmål 2: Organisationen är anpassad till sitt uppdrag. Vår bedömning är att kontrollmålet delvis är uppfyllt.

Av granskningen framkommer att flera tjänster inom AME inte är tillsatta. Verksamheten som helhet har haft stora utmaningar, främst kopplat till integrationsarbetet. När det gäller arbetsmarknadsuppdragen anges den operativa verksamheten fungera bra. Det strategiska arbetet bedömer vi dock blir lidande av att AME-chefen har flera chefsuppdrag och hög arbetsbelastning.

Kontrollmål 3: Det genomförs behovsgrundade arbetsmarknadsinsatser. Vår bedömning är att kontrollmålet delvis är uppfyllt.

Melleruds kommun har sedan många år tillbaka, till skillnad mot många andra kommuner, inte några egna praktik- eller arbetsträningsinsatser inom sin egen AME-verksamhet. De tjänster som AME tillhandahåller bedömer vi tydligt utgå i från kundens behov. Sam-

arbetet inom OSA-modellen bedömer vi är en insats som kommunen genom internt samarbete kan erbjuda. Vi bedömer att det är positivt att kommunstyrelsen agerar proaktivt när det gäller beslutet om att varje enhet ska ha en praktikhandledare.

Arbetslöshetsstatistiken indikerar att Melleruds kommun har en stor utmaning i långtidsarbetslösheten. I intervjuerna lyfts även behovet av insatser för den målgrupp som är i och främst riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet, vilket vi bedömer är en brist. Dessa aspekter måste kommunstyrelsen analysera vidare och ta hänsyn till i arbete med det kommande arbetsmarknadsprogrammet.

Kontrollmål 4: Det finns en ändamålsenlig samverkan med Arbetsförmedlingen. Vår bedömning är att kontrollmålet delvis är uppfyllt.

När det gäller samverkan med AF kan vi konstatera att samverkan på kundnivå i stort fungerar på ett ändamålsenligt sätt. När det gäller den övergripande strategiska nivån, där förutsättningar för det dagliga kundarbetet också skapas, ser vi brister då AF har vårt att få till möten med AME om bl.a. viktiga överenskommelser.

Kontrollmål 5: Möjligheten till EU-medel nyttjas i olika projekt. Vår bedömning är att kontrollmålet är uppfyllt.

Vi kan konstatera att AME medverkat i EU-projekt och det är positivt att det finns ambition att permanenta de arbetssätt som utvecklas inom projekt och bedöms vara framgångsrika.

Kontrollmål 6: Det sker en ändamålsenlig uppföljning, utvärdering och återrapportering av arbetsmarknadsinsatserna till kommunstyrelsen. Vår bedömning är att kontrollmålet delvis är uppfyllt.

Vår bild genom granskningen är att arbetsmarknadspolitiska frågor står högt på kommunstyrelsens agenda. Detta avspeglar sig dock inte kommunstyrelsens uppföljning och utvärderingar av verksamheten. Kontinuerlig uppföljning bedömer vi är en grund till att kunna bedriva en effektiv och ändamålsenlig verksamhet.

Kontrollmål 7: Verksamheten är beaktad i nämndens internkontrollarbete.

Vår bedömning är att kontrollmålet inte är uppfyllt.

Kommunstyrelsen har, enligt uppgift, inte antagit någon plan för intern kontroll, vilket vi bedömer är anmärkningsvärt. AME hanterar bl.a. stora inbetalningar från bl.a. Migrationsverket och Arbetsförmedlingen.

Kontrollmål 8: Fördelningen av att de statliga bidrag som inkommer till arbetsmarknadsenheten tilldelas respektive verksamhetsområde. Vår bedömning är att målet är uppfyllt.

Utifrån ett övergripande perspektiv och de beskrivningar vi tagit del av, är vår uppfattning att det genom kommunstyrelsens "handlingsplan för att främja kommunens integrationsarbete" skapas goda förutsättningar för att hantera statsbidragen på ett ändamålsenligt sätt. Det saknas dock tydliga dokumenterade rutinbeskrivningar för de moment som ingår i denna hantering.

Utifrån ovanstående bedömningar lämnar vi följande rekommendationer

- Genom att kartlägga och beskriva de processer AME arbetar med och ta fram rutinbeskrivningar för sina tjänster, bedömer vi att förutsättningar för bl.a. styrning, introduktion av ny personal och nya kunder, uppföljning och intern kontroll kan förbättras.

- Vi bedömer att det finns tydliga behov av utvärdering av AME:s verksamhet kopplat till befintliga utmaningar och de som eventuellt kan följa av flyktingmottagandet. Med en tydlig bild av utmaningarna och AME:s och kommunens möjligheter att möta dessa, ges kommunstyrelsen bättre förutsättningar att nå önskade effekter av sitt kommande arbetsmarknadspolitiska program.
- Kommunstyrelsen måste tillse att avtal och överenskommelser om statliga åtgärder från bl.a. AF tas fram. Vi bedömer även att den lokala samverkan mellan bl.a. AME, IFO och AF skulle berikas av ett lokalt styrdokument, där bl.a. roller och ansvar kan tydliggöras.
- Kommunstyrelsen måste följa kommunfullmäktiges reglemente om internkontroll. I sin riskanalys, som grund till vad som ska kontrolleras, bör framför allt hanteringen av statsbidrag särskilt beaktas.
- Som grund till god intern kontroll och stöd och trygghet för personalen, behöver tydliga dokumenterade rutinbeskrivningar tas fram för de moment som ingår i hanteringen av statsbidrag och inbetalningar från bl.a. AF.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Att medborgarna har ett arbete är viktigt för både individen och samhället. Framgångsrika åtgärder i arbetet mot arbetslösheten ger de arbetssökande möjligheter till en meningsfull sysselsättning i form av t.ex. utbildning, praktik eller arbete, samtidigt som kommunens kostnader för försörjningsstöd kan minska. För att lyckas med sin uppgift behöver ansvarig nämnd samarbeta bl.a. både internt med andra nämnder samt externt med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, näringslivet m.fl.

De förtroendevalda revisorerna i Melleruds kommun har i sin riskanalys funnit skäl att granska kommunens arbete med att hjälpa arbetssökande in på arbetsmarknaden och till arbete.

2.2. Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att undersöka om kommunstyrelsen säkerställer att tilldelade externa bidrag används på ett ändamålsenligt sätt med beaktande av god intern kontroll. Följande revisionsfrågor ska besvaras i granskningen:

- Bedriver kommunstyrelsen en ändamålsenlig verksamhet avseende insatser mot arbetslösheten?
- Är kommunstyrelsen interna kontroll av dessa verksamheter tillräcklig?

Revisionskriterier

Kommunallagen, Regionfullmäktiges beslut, Socialtjänstlagen och Lag om arbetslöshetsnämnd.

Kontrollmål:

1. Det finns tydliga mål, riktlinjer och rutiner för arbetsmarknadsenhetens verksamhet.
2. Organisationen är anpassad till sitt uppdrag.
3. Det genomförs behovsgrundade arbetsmarknadsinsatser.
4. Det finns en ändamålsenlig samverkan med Arbetsförmedlingen (AF).
5. Möjligheten till EU-medel nyttjas i olika projekt.
6. Det sker en ändamålsenlig uppföljning, utvärdering och återrapportering av arbetsmarknadsinsatserna till kommunstyrelsen.
7. Verksamheten är beaktad i nämndens internkontrollarbete.
8. Fördelningen av att de statliga bidrag som inkommer till arbetsmarknadsenheten tilldelas respektive verksamhetsområde.

Metod

Granskningen har utförts genom intervjuer med Chef, handläggare och assistent på AME. Telefonintervjuer har utförts med kommunens IFO-chef samt med AF-chef. Utöver detta granskas styrdokument, rapporterad uppföljning samt del av redovisning. Granskningen avgränsas i huvudsak till AME:s arbetsmarknadsverksamhet.

3. Iakttagelser och bedömningar

3.1. Mål, riktlinjer och rutiner för AME

3.1.1. Iakttagelser

AME ansvarar i dag för kommunens arbete med arbetsmarknadsinsatser och samordning kring integration. AME bedriver ingen egen verksamhet, där medborgare med nedsatt funktion eller på grund av andra orsaker har behov av extra stöd, kan erbjudas exempelvis anpassad arbetsträning och där utbildad personal finns som stöd. AME arbetar i stället mycket på uppdrag från kommunens Individ- och familjeomsorg (IFO), Arbetsförmedlingen (AF) och Försäkringskassan (FK). Uppdragen innebär oftast att AME:s kunder coachas och vägleds till utveckling mot kundernas individuella. Mål kan exempelvis handla om arbete eller studier. Arbetet med kunderna kan ske både enskilt och i grupp. En viktig utgångspunkt är att kunden alltid ska vara aktiv utifrån sin egen förmåga och har huvudansvaret för sin egen utveckling.

För år 2015 har kommunstyrelsen ett mål kopplat till AME:s verksamhet. Målet är ”*Utveckla integration*” och är kopplat till enhetens integrationsarbete.¹ Kommunstyrelsen har också fastställt en ”*handlingsplan för kommunens integrationsarbete*”, där bl.a. inriktning, tillvägagångssätt och ansvarsfördelning för arbetet berörs.²

När det gäller arbetsmarknadsarbetet har vi tagit del av en uppdragsbeskrivning för AME som innehåller både inriktningsmål och prestationsmål. Målen är dock inte med i budget och vi har heller inte tagit del av någon verksamhetsplan, där de ingår. I intervjuerna framgår också att de inte är kända i verksamheten i tillräcklig utsträckning. AME har, enligt uppgift, ett uppdrag om att ta fram en arbetsmarknadspolitisk plan. Exempel på mål som ingår i uppdragsbeskrivningen är:

- Inriktningsmål: Att ge ett meningsfullt och utvecklande arbete, praktik eller utbildning till arbetslösa som skapar möjligheter och förutsättningar till inträde på arbetsmarknaden.
- Inriktningsmål: Samarbete med näringsliv och kommunala verksamheter för att utveckla praktikplatser samt jobbmöjligheter.
- Prestationsmål: Arbetsmarknadsenheten ska aktivt arbeta för att minska arbetslösheten i kommunen samt motverka passivt bidragsberoende.

I intervjuerna anges att AME har etablerade arbetssätt som de tycker fungerar bra. De arbetar med en utvecklingsprocess med sina kunder men processen finns inte tydligt beskriven i något dokument, med undantag från OSA-metoden³. När det gäller coachinginsatserna specifikt, finns det dokumenterade metodunderlag men det saknas dokumenterade riktlinjer och rutinbeskrivningar, till de tjänster AME arbetar med på uppdrag från bl.a. AF. De tjänster som erbjuds i första hand är; kartläggning, sysselsättningsplats,

¹ Melleruds kommun, delårsrapport år 2015.

² Melleruds kommun, *Handlingsplan för att främja kommunens integrationsarbete*, KS 2014-09-24, § 108.

³ www.arbetsformedlingen.se, OSA - Offentligt skyddad anställning är en statlig arbetsmarknadsinsats. AME har tillsammans med AF och IFO tagit fram en beskrivning över hur OSA arbetet ska genomföras.

coachning samt olika former av praktik, som är förlagd hos någon verksamhet inom kommunen eller hos någon förening eller företag.⁴

3.1.2. *Bedömning*

Kontrollmål 1: Det finns tydliga mål, riktlinjer och rutiner för arbetsmarknadsenhetens verksamhet. Vår bedömning är att kontrollmålet delvis är uppfyllt.

Vi kan konstatera att kommunstyrelsens ”*handlingsplan för kommunens integrationsarbete*” anger tydlig inriktning och styrning på övergripande nivå när det gäller integrationsarbetet.

Det finns, enligt uppgift, mål i AME:s uppdragsbeskrivning men dessa framgår inte i budget eller någon verksamhetsplan. De nämns heller inte i intervjuerna då frågan om mål för verksamheten ställs. Det är positivt att kommunstyrelsen enligt uppgift tagit beslut om att det ska tas fram ett arbetsmarknadspolitiskt program. Vi bedömer att en naturlig följd av programmet bör bli att styrningen av AME:s verksamhet bli tydligare.

Vi bedömer att det finns etablerade arbetssätt som dock inte finns dokumenterat i riktlinjer och rutinbeskrivningar i tillräcklig utsträckning. Genom att kartlägga och beskriva de processer AME arbetar med och ta fram rutinbeskrivningar för sina tjänster, kommer förutsättningar för styrning, introduktion av ny personal och nya kunder, uppföljning och intern kontroll att förbättras.

Rekommendationer

- Genom att kartlägga och beskriva de processer AME arbetar med och ta fram rutinbeskrivningar för sina tjänster, bedömer vi att förutsättningar för styrning, introduktion av ny personal och nya kunder, uppföljning och intern kontroll kan förbättras.

3.2. *Organisationen är anpassad till sitt uppdrag*

3.2.1. *Iakttagelser*

I organisationen finns det, enligt uppgift, i grunden 2 handläggartjänster inom arbetsmarknad, 1,5 handläggartjänster inom integration, 1 assistenttjänst och 1 tjänst som enhetschef. Den aktuella situationen är dock annorlunda framför allt på grund av vakanser. En av handläggarna inom arbetsmarknad är uttyrd till Vänersborgs- och Melleruds samordningsförbund. Integrationsverksamheten sköts i dag av en konsult, då den tidigare anställda integrationskoordinatoren sa upp sig i somras och någon ersättare ännu inte har kunnat tillsättas. Ytterligare en halvtidstjänst inom integrationen är i dag inte tillsatt. Chefen för AME är i grunden administrativ chef men uppdraget har, delvis på grund av vakanser, utvecklats till att även innefatta chefskapet för AME, IT och tillförordnad personalchef. I intervjuerna framgår att det pågår ett arbete med att ta fram en ny styrmodell, vilket tar en del tid i anspråk för AME-chefen.

Inom arbetsmarknadsverksamheten finns det för tillfället ca 50 personer, i åldrarna 16-65 år, inskrivna.

I intervjuerna redogörs för att AME som helhet har haft en tuff period, dels beroende av den höga tillströmningen av nyanlända, dels på grund av att personal sagt upp sig. Då AME inte har några egna arbetsmarknadsinsatser, har de enligt uppgift ändå inte haft

⁴ Uppdragsremissblankett för tjänster hos AME.

några större problem med att hinna med sina arbetsmarknadsuppdrag. Det framgår dock, även i intervjuer med IFO och AF, att det strategiska arbetet (bl.a. utvecklad samverkan, avtal och överenskommelser), blivit lidande. Uppfattningen kring detta är främst att det beror på den höga arbetsbelastningen som ligger på AME-chefen och att integrationsarbetet bl.a. har tagit mycket tid i anspråk.

3.2.2. *Bedömning*

Kontrollmål 2: Organisationen är anpassad till sitt uppdrag. Vår bedömning är att kontrollmålet delvis är uppfyllt.

Av granskningen framkommer att flera tjänster inom AME inte är tillsatta. Verksamheten som helhet har haft stora utmaningar, främst kopplat till integrationsarbetet. När det gäller arbetsmarknadsuppdragen anges den operativa verksamheten fungera bra. Det strategiska arbetet bedömer vi dock blir lidande av att AME-chefen har flera chefsuppdrag och hög arbetsbelastning. Det finns därmed en risk för att förutsättningarna för kommunen att bedriva en ändamålsenlig arbetsmarknadsverksamhet försämras, om inte situationen förbättras inom kort. Kommunstyrelsen måste därför tydligt prioritera att vakanta tjänster tillsätts.

3.3. *Behovsgrundade arbetsmarknadsinsatser*

3.3.1. *Iakttagelser*

De tjänster som erbjuds i första hand är som tidigare nämnt; kartläggning, sysselsättningsplats, coachning samt olika former av praktik. Utgångspunkten för respektive kunds utveckling är, enligt uppgift, den kartläggning som sker initialt då en ny kund kommer till AME. Handläggarna är utbildade i NLP⁵ som sedan början av 2000-talet blivit en allt vanligare coachningsmodell. När kundens mål identifierats hjälper handläggaren till att hitta lämpliga utvecklingsvägar och coachar kunden i sin utveckling.

AME bedriver, som ovan nämnt, inga egna verksamheter där kunderna får möjlighet till exempelvis arbetsträning. AME har dock, enligt uppgift, ett avtal med enheten gata och park inom kommunstyrelsen, om 5 praktik-/arbetsträningsplatser. Dessa platser utgör en del av kommunens samarbete med AF (OSA-metoden) rörande så kallade offentlig skyddad anställningar (OSA⁶). Syftet med OSA-metoden är att erbjuda ett stöd för individer med socialmedicinska arbetshinder att kunna närma sig den reguljära arbetsmarknaden. På gata och park finns det en handledare som stöttar OSA-deltagarna i deras arbete. Handledartjänsten finansieras, enligt uppgift, av AME.

Inom kommunen finns även andra enheter som tar emot AME:s kunder men i intervjuerna anges att det skulle underlätta om ännu fler hjälpte till. Enligt beslut i kommunstyrelsens arbetsutskott ska varje enhet inom kommunen ha en utbildad praktikhandledare.⁷

För att kunna lyckas med sitt uppdrag och hitta platser för sina kunder avseende främst arbetsträning och praktik, anger de intervjuade att de måste ha god samverkan med näringslivet och föreningar. Åsikten är i dag att de har ett gott samarbete med externa organisationer, både inom och utom kommunens gränser, och AME brukar, enligt uppgift,

⁵ NLP – Neuro lingvistisk programmering.

⁶ www.arbetsformedlingen.se, OSA - Offentligt skyddad anställning är en statlig arbetsmarknadsinsats.

⁷ Melleruds kommun. Kommunstyrelsens arbetsutskott 2015-03-24.

inte ha några större problem med att hitta organisationer som kan ställa upp och ta emot en kund. När det gäller integrationsarbetet har AME haft möten med kommunens föreningar för att se hur man tillsammans kan arbeta med integrationsfrågorna.

I intervjuerna med IFO och AF anges att det med dagen system finns kunder som kan riskera att hamna utan en meningsfull insats, då utbudet av insatser i stort är begränsat till gata och park och eventuell arbetsträning och praktik hos externa organisationer. Detta berör främst personer som på grund av sin ohälsa i dag inte klarar av att arbeta men som heller inte har rätt till sjukersättning⁸.

I jämförelse med riksgenomsnittet och liknande kommuner⁹ har Melleruds kommun vid en kontroll av de senaste fem åren, en högre andel långtidsarbetslösa personer i åldern 25-64 år¹⁰.

		2011	2012	2013	2014	2015
Långtidsarbetslöshet 25-64 år i kommunen, andel (%)	Alla kommuner	58,5	56,0	55,5	58,0	58,3
	Kommuner i tätbefolkad region	60,9	58,3	58,2	60,3	61,1
	Mellerud	65,6	58,7	65,4	63,6	64,5

Statistik, jämförelse långtidsarbetslöshet.

I intervjuerna anges att det kanske skulle vara en möjlighet att ha någon egen insats men samtidigt finns erfarenheter av att det kan resultera i att kunder blir allt för hemmastadda i insatsen och att vägen till möjlig egen försörjning då blir längre.

3.3.2. Bedömning

Kontrollmål 3: Det genomförs behovsgrundade arbetsmarknadsinsatser. Vår bedömning är att kontrollmålet delvis är uppfyllt.

Melleruds kommun bedriver sedan många år tillbaka, till skillnad mot många andra kommuner, inte några egna insatser inom sin egen AME-verksamhet. De tjänster som AME tillhandahåller bedömer vi tydligt utgår i från kundens behov. Samarbetet inom OSA-modellen bedömer vi är en insats som kommunen genom internt samarbete kan erbjuda. Vi bedömer att det är positivt att kommunstyrelsen agerar proaktivt när det gäller beslutet om att varje enhet ska ha en praktikhandledare. På detta sätt bedömer vi att det skapas fler möjligheter för AME:s kunder att kunna få lämplig arbetsträning eller praktik och det skapar även bättre förutsättningar för integrationsarbetet.

Arbetslöshetsstatistiken indikerar dock att Melleruds kommun har en stor utmaning i långtidsarbetslösheten. I intervjuerna lyfts även behovet av insatser för den målgrupp som är i och främst riskerar att hamna i långtidsarbetslöshet, vilket vi bedömer är en brist. Dessa aspekter måste kommunstyrelsen analysera vidare och ta hänsyn till i arbetet med det kommande arbetsmarknadsprogrammet.

Rekommendationer

⁸ www.forsakringskassan.se - Sjukersättning är en ersättning för patienter mellan 30 och 64 år och som troligen aldrig kommer att kunna arbeta heltid på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning.

⁹ Melleruds kommun tillhör kommungruppen; kommuner i tätbefolkad region, enligt SCB:s kommunindelning.

¹⁰ Arbetsmarknadsstatistik från www.kolada.se.

- Vi bedömer att en utvärdering av AME:s verksamhet kopplat till befintliga utmaningar och de som eventuellt kan följa av flyktingmottagandet är viktig. Med en tydlig bild av utmaningarna och AME:s och kommunens möjligheter att möta dessa, ges kommunstyrelsen bättre förutsättningar att nå önskade effekter av sitt kommande arbetsmarknadspolitiska program.

3.4. Samverkan med Arbetsförmedlingen

3.4.1. Iakttagelser

I intervjuerna anges att samverkan kring kunderna fungerar bra. Varken AF eller Försäkringskassan har kvar sina regelbundet bemannade kontor i Melleruds kommun. Däremot hyr de besöksrum i samma hus som AME, vilket underlättar t.ex. om det finns behov av trepartsmöten med kunderna. AF kommer preliminärt inte ha kvar sitt besöksrum från och med hösten 2016.

OSA-modellen som nämnts ovan är ett exempel på hur AME och AF samverkar och där även IFO medverkar. AME har tagit fram en metodbeskrivning som redogör för hur arbetet med OSA ska ske inom Melleruds kommun.¹¹ Till OSA finns en arbetsgrupp med en representant från respektive organisation. Utöver OSA:n sker ett kontinuerligt samarbete med IFO. Inslag i detta är, enligt uppgift, att det arbetas fram en samordnad individuell plan (SIP¹²) för varje klient. IFO kan även erbjuda någon plats för arbetsträning, utöver det som enheten gata och park för närvarande kan erbjuda.

I granskningen har vi inte tagit del av några avtal eller överenskommelser som finns mellan AF och AME. I intervjuerna anges att det pågår ett arbete bl.a. med att ta fram en överenskommelse kring den så kallade Duan¹³. I detta arbete anger AF att det varit svårt att komma framåt då de under hösten bara kunnat få till ett möte med AME. Åsikten är att det finns en god ambition om samverkan från AME:s sida men för att samverkan ska fungera effektivt, behöver AF en tydlig medpart och kontinuitet. I intervjun anges att överenskommelsen angående Duan måste vara klar i december för att kommunen ska kunna nyttja de stöd som följer med Duan.

En annan viktig samverkanspart som nämns i intervjuerna är Samordningsförbundet Vänersborg/Mellerud som bildades år 2006. Här ingår förutom Melleruds kommun även AF, Försäkringskassan, Vänersborgs kommun och psykiatri från Västra götalandetsregionen. Förbundet finansierar olika insatser som syftar till att personer ska få behålla eller förbättra sin förmåga att förvärvsarbeta. Möten sker enligt uppgift ca en gång per månad. Kunder med en mer komplex problematik och missbruksproblematik hänvisas, enligt uppgift, till samordningsförbundet.

¹¹ OSA Mellerud, Metodbeskrivning, AME 2015-02-26.

¹² SIP - är en plan som ska upprättas tillsammans med brukare om de har behov av insatser från både socialtjänst och andra instanser och om det finns behov av samordning.

¹³ www.Dua.se – delegationen för unga till arbete har i uppdrag att verka för att arbetsmarknadspolitiska insatser mot ungdomsarbetslöshet får större genomslag på lokal nivå. Målen är att ingen ung ska vara arbetslös mer än 90 dagar, Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020.

3.4.2. Bedömning

Kontrollmål 4: Det finns en ändamålsenlig samverkan med Arbetsförmedlingen. Vår bedömning är att kontrollmålet delvis är uppfyllt.

När det gäller samverkan med AF kan vi konstatera att samverkan på kundnivå i stort fungerar på ett ändamålsenligt sätt. När det gäller den övergripande nivån, där förutsättningar för det dagliga kundarbetet också skapas, ser vi brister. Den höga arbetsbelastningen som ligger på AME-chefen bedömer vi i dag medför till att den strategiska samverkan med AF inte riktigt hinns med. Detta kan begränsa kommunens förutsättningar att nyttja de statliga åtgärderna på ett effektivt sätt.

Rekommendationer

- Kommunstyrelsen måste tillse att avtal och överenskommelser om statliga åtgärder från bl.a. AF tas fram. Vi bedömer även att den lokala samverkan mellan bl.a. AME, IFO och AF skulle berikas av ett lokalt styrdokument, där bl.a. roller och ansvar kan tydliggöras.

3.5. Möjligheten till EU-medel nyttjas i olika projekt

3.5.1. Iakttagelser

I intervjuerna redogörs för två projekt som kommunen deltagit i de senaste åren. Det ena var ett ungdomsprojekt "Ungdomstorget" inom ramen för den Europeiska socialfonden (ESF) och där parterna inom samordningsförbundet medverkade. Projektet drevs mellan år 2012 – 2015 och riktade sig till arbetslösa ungdomar mellan 18-25 år med sammansatt och komplex problematik.

Det andra projektet "Yrkeslivet", också ett ESF-projekt, var ett samarbete mellan AME och AF. Projektet vände sig till personer i Melleruds kommun som av olika anledningar stod utanför arbetsmarknaden. Med hjälp av "Yrkeslivet" slussades deltagarna in i arbetslivet genom en ettårig anställning inom någon av de kommunala verksamheterna.

I intervjuerna anges att det i dagsläget inte finns några nya planer på projekt utan ambitionen är framför allt att "Ungdomstorget" ska leva vidare som ett permanent arbetssätt.

3.5.2. Bedömning

Kontrollmål 5: Möjligheten till EU-medel nyttjas i olika projekt. Vår bedömning är att kontrollmålet är uppfyllt.

Vi kan konstatera att AME medverkat i EU-projekt. Det är positivt att det finns en ambition att permanenta de arbetssätt som utvecklats inom projekt och bedömts vara framgångsrika.

3.6. Uppföljning, utvärdering och återrapportering

3.6.1. Iakttagelser

I intervjuerna anges kommunstyrelsens intresse för arbetsmarknadsfrågor vara stort, vilket konkret bl.a. uttrycks genom uppdraget att ta fram ett arbetsmarknadspolitiskt program. När det gäller uppföljningen av verksamheten, har det dock inte skett i någon större utsträckning det senaste året. En avrapportering av verksamhetsstatistik lämnades enligt uppgift senast till kommunstyrelsens arbetsutskott 2014-06-17. AME rapporterar statistik

om sin verksamhet till Sveriges kommuner och landsting (SKL) en gång per kvartal. Statistiken utgör sedan en del av den samlade statistik som finns i KOLADA.¹⁴

3.6.2. Bedömning

Kontrollmål 6: Det sker en ändamålsenlig uppföljning, utvärdering och återrapportering av arbetsmarknadsinsatserna till kommunstyrelsen. Vår bedömning är att kontrollmålet delvis är uppfyllt.

Vår bild genom granskningen är att arbetsmarknadspolitiska frågor står högt på kommunstyrelsens agenda. Detta avspeglar sig dock inte kommunstyrelsens uppföljning och utvärderingar av verksamheten. I granskningen bedömer vi som nämnt i stycke 3.3.2 ovan att det finns behov bland medborgarna som i dag inte fullt ut kan tillgodoses med dagens verksamhet. Detta berör framför allt långtidsarbetslösa. Vi bedömer även att det finns risk för att det kan uppstå nya behov, till följd av det stora flyktingmottagandet, som kommunen behöver vara med och lösa. Kontinuerlig uppföljning bedömer vi är en grund till att kunna bedriva en effektiv och ändamålsenlig verksamhet.

3.7. Intern kontroll

3.7.1. Iakttagelser

I granskningen har vi inte tagit del av någon internkontrollplan för kommunstyrelsen, vilket inte är tillfredställande. I kommunfullmäktiges reglemente för intern kontroll framgår bl.a. att nämnderna ”varje år ska antaga en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen”.¹⁵

AME hanterar ett ganska stort inflöde av externa medel från bl.a. AF och Migrationsverket, där mycket av medlen fördelas vidare. För att säkerställa att denna hantering sker på korrekt sätt är det viktigt att kommunstyrelsen arbetar aktivt med intern kontroll inom området. I kommunens ”*handlingsplan för att främja kommunens integrationsarbete*” framgår att kommunstyrelseförvaltningen en gång i kvartalet fördelar statsbidrag enligt fördelningsmodell, tillsammans med en årsprognos. Regelbundna uppföljningsmöten med ansvariga tjänstemän och ekonomer från kommunstyrelsens förvaltning, kultur- och utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen ska hållas.

3.7.2. Bedömning

Kontrollmål 7: Verksamheten är beaktad i nämndens internkontrollarbete. Vår bedömning är att kontrollmålet inte är uppfyllt.

Vi bedömer att det är anmärkningsvärt att kommunstyrelsen inte är mer aktiv i sitt arbete med intern kontroll. Hanteringen av de externa medlen som sker inom AME ska följas upp kontinuerligt via tjänstemännen. Utifrån ett riskperspektiv, bedömer vi dock att det är viktigt att kommunstyrelsen, också följer upp området i sitt formella internkontrollarbete.

Rekommendationer

- Kommunstyrelsen måste följa kommunfullmäktiges reglemente om internkontroll. I sin riskanalys, som grund till vad som ska kontrolleras, bör framför allt hanteringen av statsbidrag särskilt beaktas.

¹⁴ KOLADA – Kommun- och Landstingsdatabasen.

¹⁵ Melleruds kommun, Reglemente för intern kontroll, Kommunfullmäktige 2003-03-29, § 3.

3.8. Fördelningen av att statliga bidrag

3.8.1. Iakttagelser

Kommunfullmäktige har antagit en integrationspolicy som tydliggör inriktningen för kommunens integrationsarbete.¹⁶ I Kommunstyrelsens "handlingsplan för att främja kommunens integrationsarbete" som nämns i stycke 2.7.1. ovan, nämns att det finns en antagen fördelningsmodell av statliga ersättningar kopplat till insatser för vissa utlänningar. Modellen grundar sig i de statliga medel som kommunen erhåller i enlighet med "Förordning (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar". Enligt kommunstyrelsens handlingsplan delas de olika uppdragen mellan tre nämnder tillsammans med en pott pengar som utgår från fördelningsmodellen av statsbidragets schablonersättning, enligt nedan.

I intervjuerna redogörs för ovanstående fördelningsmodell som nämnderna, enligt uppgift börjat använda sig av i år. Tidigare fördelades schablonersättningen genom att AME köpte tjänster av de andra verksamheterna. Assistenten på AME sköter fördelningen av schablonbidragen från Migrationsverket. Assistenten stämmer, enligt uppgift, av att summan av de belopp som fördelas till nämnderna stämmer överens med det inbetalade beloppet från Migrationsverket. I intervjuerna framkommer att det inte finns någon tydlig dokumenterad rutinbeskrivning för hanteringen av statsbidragen.

För att skapa bättre kontroll över de pengar som berörda nämnder kan återsöka, främst från Migrationsverket, ska en arbetsgrupp med representanter från de olika förvaltningarna, enligt uppgift, skapas. Integrationskoordinatören från AME ska ha ett samordningsansvar för detta arbete. Tjänsten som integrationskoordinator, är som tidigare nämnt, i dag vakant och tillfälligt tillsatt med konsult.

Utbetalningarna från AF är ersättningar till de kommunala verksamheterna för att de har deltagare i sina verksamheter som är kopplade olika statliga åtgärder bl.a. OSA, Fas 3 – platser, lönebidrag, nystartsjobb och instegsjobb. Inbetalningarna bokförs initialt på ett

¹⁶ Melleruds kommun, Integrationspolicy för Melleruds kommun, 2014-10-22, § 73.

konto som AME handhar. Därefter sker, enligt uppgift, överföringar till respektive verksamhet i kommunen, utifrån vad det är för medel som inkommit. I intervjuerna framkommer att det inte finns någon tydlig dokumenterad rutinbeskrivning för hanteringen av de inbetalningar som inkommer från AF.

3.8.2. Bedömning

Kontrollmål 8: Fördelningen av att de statliga bidrag som inkommer till arbetsmarknadsenheten tilldelas respektive verksamhetsområde. Vår bedömning är att målet är uppfyllt.

Utifrån ett övergripande perspektiv och de beskrivningar vi tagit del av, är vår uppfattning att det genom kommunstyrelsens "handlingsplan för att främja kommunens integrationsarbete" skapas goda förutsättningar för att hantera statsbidragen på ett ändamålsenligt sätt. Vi bedömer att det är viktigt att kommunstyrelsen noggrant följer upp både verksamhet och hantering av statsbidrag, så att kommunfullmäktiges ambitioner med integrationsarbetet kan uppnås.

Det saknas tydliga dokumenterade rutinbeskrivningar för de moment som ingår i hanteringen av statsbidrag och inbetalningar från bl.a. AF.

Rekommendationer

- Som grund till god intern kontroll och stöd och trygghet för personalen, behöver tydliga dokumenterade rutinbeskrivningar tas fram för de moment som ingår i hanteringen av statsbidrag och inbetalningar från bl.a. AF.

2015-12-07

Lars Dahlin

Uppdragsledare

Peter Aschberg

Projektledare

